

Ref: TG ASA 05/2018.002
Index: ASA 39/9023/2018

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
กระทรวงมหาดไทย
ถนนรัชฎาภิเศก เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร
10200

AMNESTY INTERNATIONAL INTERNATIONAL SECRETARIAT
Peter Benenson House, 1 Easton Street
London WC1X 0DW, United Kingdom
T: +44 (0)20 7413 5500 F: +44 (0)20 7956 1157
E: amnestyis@amnesty.org W: www.amnesty.org

3 กันยายน 2561

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

จดหมายเปิดผนึก: ประเทศไทยต้องปล่อยตัวผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยชาวมองตานญาตโดยทันที

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลกังวลใจต่อการควบคุมตัว และการปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยอย่างน้อย 168 คน จากกัมพูชาและเวียดนามในประเทศไทย และกระตุ้นทางการไทยให้ปล่อยตัวพวกเขาโดยทันทีระหว่างรอการตรวจสอบคำขอลี้ภัย แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเคยนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติและการส่งกลับผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยต่อรัฐบาลไทย¹ แต่น่าเสียใจว่าเรายังไม่เห็นการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมในการคุ้มครองบุคคลผู้ลี้ภัยในประเทศไทย

ในวันที่ 28 สิงหาคม 2561 ตำรวจสันติบาล กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองอาสารักษาดินแดน และหน่วยงานอื่น ๆ ภายใต้กระทรวงมหาดไทยได้บุกเข้าไปตรวจค้นที่พักรักษาตัวในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จับกุมผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยอย่างน้อย 168 คน รวมทั้งชาวเขามองตานญาต ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่หลบหนีจากการประหัตประหารทางการเมืองและศาสนาจากกัมพูชาและเวียดนาม จากนั้นมีการนำตัวพวกเขาไปที่ทำการอำเภอบางใหญ่ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลมีข้อมูลว่า ในบรรดาผู้ที่ถูกจับกุม ประกอบด้วยเด็กอย่างน้อย 63 คน ตั้งแต่อายุสามเดือนจนถึง 17 ปี รวมทั้งผู้หญิงตั้งครรภ์สองคน ผู้ถูกจับกุมและควบคุมตัวหลายคนให้ข้อมูลกับแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลว่า พวกเขาได้รับสถานะผู้ลี้ภัยจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) แล้ว และได้แสดงบัตรผู้ลี้ภัยให้กับเจ้าหน้าที่ไทย ส่วนคนอื่น ๆ ถือบัตรผู้ขอลี้ภัย อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ชุดจับกุมอ้างว่าไม่มีบุคคลที่ได้รับสถานะจาก UNHCR แต่อย่างใด

ในวันเดียวกัน ทางกรไทยได้ส่งตัวผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยที่มีสัญชาติกัมพูชา 34 คน ในจำนวนนั้นเป็นเด็ก 14 คน ไปยังศูนย์กักตัวคนต่างด้าวชอยสวนพลูที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความเสี่ยงที่พวกเขาจะถูกผลักดันออกนอกประเทศ หรือ

¹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล Between a Rock and a Hard Place, 28 กันยายน 2560 (ASA 39/7031/2017)

ถูกควบคุมตัวโดยไม่มีเวลากำหนด เป็นที่รู้กันอย่างกว้างขวางว่าศูนย์แห่งนี้มีสภาพที่เลวร้าย ขาดสุขอนามัย ขาดการรักษาพยาบาล และยังแออัดยัดเยียด

ผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยที่มีสัญชาติเวียดนามอีก 38 คนถูกส่งตัวไปขึ้นศาลจังหวัดนนทบุรีในวันที่ 29 สิงหาคมในข้อหาหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และพำนักราชอาณาจักรอย่างผิดกฎหมาย เป็นความผิดตามมาตรา 11, 62 และ 81 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ศาลตัดสินว่ามีความผิดและให้ปรับคนละ 5,000 บาท ส่วนผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยที่เหลือได้ถูกนำตัวไปขึ้นศาลเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ศาลสั่งปรับด้วยจำนวนเงินเท่ากัน ปัจจุบันทั้งสองกลุ่มถูกจำคุกเพื่อชดเชยค่าปรับที่สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีใกล้กับกรุงเทพมหานคร แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลมีข้อสังเกตว่า ก่อนถูกนำตัวไปศาลพ่อแม่เด็กทุกคนบอกว่าถูกบังคับให้ลงนามในเอกสารซึ่งยินยอมให้มีการแยกลูกออกไปจากตน โดยเป็นเอกสารที่เขียนในภาษาที่พวกเขาไม่เข้าใจ และพวกเขาไม่ได้รับการอธิบายอย่างเพียงพอเกี่ยวกับเนื้อหาของเอกสาร

ในปัจจุบัน เด็กชาวเวียดนาม 47 คน ซึ่งบางคนมีปัญหาสุขภาพที่ต้องได้รับการรักษาพยาบาล ถูกกักตัวไว้ในสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครและชานเมือง ซึ่งเป็นสถานที่พักพิงของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หลังจากการใช้โทษจำคุกแทนค่าปรับจนหมดสิ้นแล้ว ผู้ลี้ภัยและผู้ขอลี้ภัยชาวเวียดนามจะถูกส่งตัวไปยังศูนย์กักตัวคนต่างด้าวชอยซอนพลู ซึ่งจะมีการนำตัวเด็กเหล่านี้ไปยังสถานที่ดังกล่าวด้วย เป็นไปได้ว่าคนเหล่านี้จะถูกควบคุมตัวโดยไม่มีเวลากำหนด หรือไม่ก็ถูกผลักดันกลับไปเวียดนาม

เด็ก ๆ ซึ่งอยู่ตามศูนย์พักพิงต่าง ๆ เสี่ยงที่จะได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงทั้งทางจิตใจและร่างกาย และเสี่ยงจะถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การนำตัวเด็กไปไว้ในศูนย์กักตัวคนต่างด้าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของพวกเขาในทุกกรณี และถือเป็นการปฏิบัติที่โหดร้ายและย่ำแย่ที่สุด การควบคุมตัวเด็กเพียงเพราะสถานะการเข้าเมืองของพ่อแม่เป็นการขัดกับหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก รัฐบาลไทยมีความรับผิดชอบสำคัญที่จะประกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองเด็ก เป็นไปตามข้อ 3 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคี เนื่องจากอยู่ระหว่างการจัดทำบันทึกความเข้าใจเพื่อยุติการควบคุมตัวเด็กในศูนย์กักตัวคนต่างด้าว การควบคุมตัวเด็ก 56 คน รวมทั้งเด็กผู้ลี้ภัยจากกัมพูชาที่ศูนย์กักตัวคนต่างด้าวชอยซอนพลู แสดงให้เห็นว่า จำเป็นต้องมีความพยายามอย่างจริงจังมากกว่านี้โดยเร่งด่วน

ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ผู้ลี้ภัยหมายถึงบุคคลที่จำเป็นต้องทิ้งประเทศบ้านเกิดของตนเอง เนื่องจากสงครามและความรุนแรง ความหวาดกลัวการถูกประหารชีวิตหรือได้รับการคุกคามต่อชีวิตเนื่องจากสาเหตุข้อหนึ่งข้อใด เช่น เชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติสมาชิกภาพในกลุ่มทางสังคม สมาชิกภาพในกลุ่มความคิดทางการเมือง

ชาวมองแตงญาดเป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งอาศัยอยู่ในที่ราบสูงตอนกลางของเวียดนามและกัมพูชา ถือได้ว่าพวกเขาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกคุกคามมากที่สุดในเวียดนาม ต้องเผชิญกับการปราบปรามอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเนื่องจากความเชื่อทางศาสนาและการเมืองของตน การอพยพโยกย้ายและสูญเสียทรัพย์สินอันเป็นผลมาจากข้อพิพาทด้านที่ดินและการแย่งชิงที่ดิน ส่งผลให้พวกเขาจำนวนมากไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากหลบหนีไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ในกัมพูชา รัฐบาลเรียกกลุ่มคนเหล่านี้ว่าชาวจระเข้ ซึ่งถือว่าเป็นชนเผ่ามองแตงญาดกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในกัมพูชา และถือเป็น “ชนกลุ่มน้อยของเวียดนาม” ชาวเขามองแตงญาดจากเวียดนามกว่า

ร้อยละ 100 ของผู้ที่ลี้ภัยในกัมพูชา และถูกผลักดันส่งกลับไปยังเวียดนาม² หากถูกส่งกลับไปยังเวียดนาม มีความเสี่ยงอย่างยิ่งว่าพวกเขาจะถูกประหารชีวิตและถูกจำคุกโดยไม่มีเวลากำหนด³

แม้ว่ารัฐบาลไทยไม่ได้ให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาว่าด้วยผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 แต่ยังมีพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศที่จะต้องปฏิบัติตามหลักการไม่ส่งกลับ โดยประกันว่าจะไม่มีการผลักดันบุคคลกลับไปยังประเทศ ซึ่งมีความเสี่ยงที่พวกเขาจะถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ทั้งยังมีข้อห้ามต่อการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมและย่ำยีศักดิ์ศรีในรูปแบบอื่น

ที่ผ่านมารัฐบาลไทยได้ละเมิดพันธกรณีตามหลักการไม่ส่งกลับหลายครั้ง ซึ่งเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2561 ประเทศไทยได้บังคับส่งกลับแซม โสกา ผู้สนับสนุนพรรคฝ่ายค้านของกัมพูชาซึ่งหลบหนีมายังประเทศไทยเมื่อเดือนเมษายน 2560 และได้รับสถานะผู้ลี้ภัยจาก UNHCR นับแต่ถูกส่งกลับไปยังกัมพูชาจากการกัมพูชาจำคุกมาตลอด นอกจากนี้ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2558 ยังมีการบังคับส่งกลับผู้ลี้ภัยที่เป็นชาวอุยกูร์ 109 คนไปยังประเทศจีน ซึ่งเสี่ยงที่พวกเขาจะถูกประหารชีวิตอย่างรุนแรงและอาจถูกทรมาน เจ้าหน้าที่ไทยยังผลักดันเจียง ยี่เฟย และตงกวงปิง นักกิจกรรมชาวจีนกลับไปยังประเทศจีนเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2559 ระหว่างที่รอการไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่ 3 ต่อมาศาลจีนได้พิพากษาจำคุกพวกเขาเป็นเวลาหกปีครึ่ง และสามปีครึ่งตามลำดับ

แม้ว่านายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชาให้คำมั่นสัญญาที่จะจัดทำกลไกคัดกรองระดับชาติสำหรับผู้ยื่นเรื่องขอที่ลี้ภัยในประเทศไทย ในระหว่างการปราศรัยในที่ประชุมสุดยอดผู้นำว่าด้วยผู้ลี้ภัยเมื่อเดือนกันยายน 2559 และต่อมามีมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องเดียวกันเมื่อเดือนมกราคม 2560 แต่รัฐบาลไทยยังไม่สามารถปฏิบัติให้เห็นผลจริงดังตามคำสัญญาดังกล่าว

เรากระตุ้นทางการไทยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้เป็นอย่างเร่งด่วน

- จงกว่ารัฐบาลไทยจะจัดทำกระบวนการตรวจสอบการขอที่ลี้ภัยที่เป็นธรรมและรวดเร็ว ขอให้รัฐบาลไทยสนับสนุนบทบาทและอำนาจหน้าที่ของ UNHCR ในการจำแนกสถานะผู้ลี้ภัยของบุคคลทุกคนที่ยื่นเรื่องขอที่ลี้ภัย ไม่ว่าจะเป็นสัญชาติหรือเป็นชนเผ่าใด และประกันว่าผู้แสวงหาที่ลี้ภัยทุกคนเข้าถึงกระบวนการขอที่ลี้ภัยอย่างเต็มที่ เป็นธรรม และอย่างมีประสิทธิภาพ
- ประกันว่าจะใช้มาตรการควบคุมตัวผู้แสวงหาที่ลี้ภัยเป็นมาตรการสุดท้ายและเฉพาะเท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งภายหลังการประเมินเป็นรายกรณีเพื่อให้ทราบถึงความต้องการด้านมนุษยธรรมและความเสี่ยงกรณีที่ได้รับการปล่อยตัว และให้ควบคุมตัวเป็นระยะเวลาสั้นสุดเท่าที่จำเป็น
- จัดทำทางเลือกอื่นนอกจากการควบคุมตัวสำหรับผู้ลี้ภัยและผู้ขอที่ลี้ภัย โดยอาจกำหนดเงื่อนไขให้ต้องมารายงานตัว ให้มีการยื่นเรื่องขอประกันตัว หรือให้มีผู้อุปถัมภ์

² สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล “Cambodia Must Stop Refoulement of Montagnard Asylum Seekers to Viet Nam”, 24 กันยายน 2558 (ASA 23/2516/2015) และแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “Cambodia: End Refoulement of Montagnard Asylum Seekers”, 4 มีนาคม 2558 (ASA 23/1126/2015)

³ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล “Thailand: Imminent Risk of Deportation of Cambodian and Vietnamese UNHCR-Recognized Refugees”, 23 มกราคม 2561 (ASA 23/7778/2018)

- ประกันว่าจะไม่มีการควบคุมตัวเด็กเพียงเพื่อเพราะเหตุผลด้านการเข้าเมือง เนื่องจากการควบคุมตัวเช่นนี้ย่อมไม่อาจตอบสนองประโยชน์สูงสุดของเด็ก ยุติการบังคับแยกตัวเด็กจากพ่อแม่หรือผู้ดูแลไม่ว่าในเงื่อนไขใดที่เกี่ยวข้องกับการเข้าเมือง
- ไม่ส่งกลับบุคคลไปยังประเทศที่มีความเสี่ยงว่าจะถูกประหัตประหาร ถูกทรมาน ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรืออาจถูกละเมิดหรือปฏิบัติมิชอบด้านร้ายแรงด้านสิทธิมนุษยชน
- ให้ภาคยานุวัติกับอนุสัญญาว่าด้วยสถานะผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ พ.ศ. 2494 และพิธีสารเลือกรับ พ.ศ. 2510 และประกันว่ามีการอนุวัติตามอนุสัญญานี้ทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ รวมทั้งการจัดทำกลไกคัดกรองระดับชาติสำหรับผู้แสวงหาที่ลี้ภัย

ขอแสดงความนับถือ

มินาร์ พิมเพิล

ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายปฏิบัติการระดับโลก

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

สำเนา:

นายสุรพงษ์ ไตวิจักษ์ชัยกุล
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ
กระทรวงต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา
กรุงเทพมหานคร
10400

พลตำรวจโท สุทธิพงษ์ วงษ์ปิ่น
ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
507 ซอยสวนพลู
สาทร
กรุงเทพมหานคร
10120

พลตำรวจโท สราวุธ ภารพานิช
ผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล
กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
อาคาร 6 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ถนนพระราม 1
ปทุมวัน
กรุงเทพมหานคร
10330